

PIRKANMAAN PERINNEPIHA OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ

Ilmiöpohjaista oppia opettajille pellon ja puutarhan kasvigeenivaroista

10.9.2014

Krista Mäkelä, Ahlmanin koulun Säätiö

Tervetuloa Perinnepihalle!

Perinnepiha on:

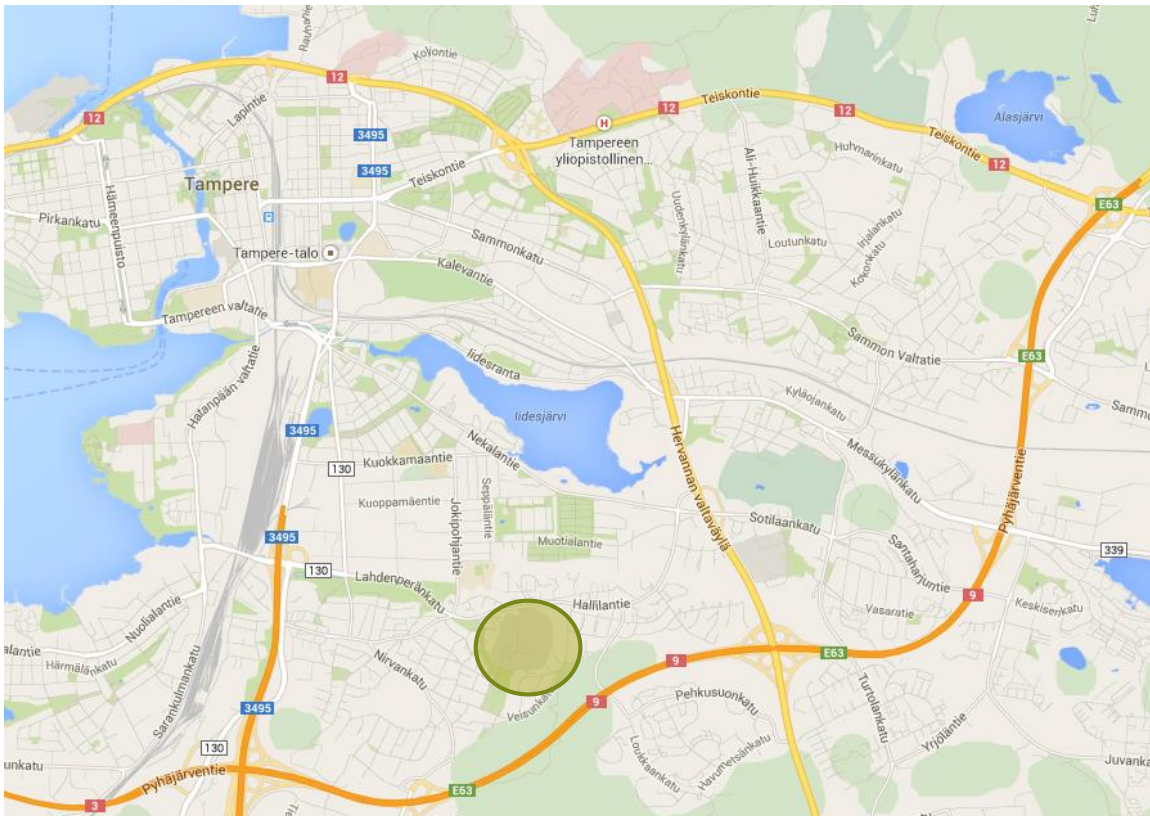
- Vanhojen pirkanmaalaisten (koriste)kasvikantojen säilytyspaikka
 - Kaikki alueelle istutetut kasvit ovat kasvaneet pirkanmaalaisilla pihoilla vähintään 60 vuotta
 - Kasveja seurataan ja niistä parhaimpia voidaan ottaa lisäykseen
 - Kasvien lisäksi on kerätty pirkanmaalaista puutarhahistoriaa, kasveista käytettyjä nimiä sekä kasveihin liittyviä tarinoita
- Oppimisympäristö perinnekasveista sekä niiden käytöstä
 - Puutarha-alan opiskelijoille
 - Muiden alojen oppilaitoksille (esim. ravintola-ala ja hoiva-ala)
 - Puutarhamatkailijoille sekä muille kasveista ja historiasta kiinnostuneille
 - Eri ikäisille lapsille

Perinnepihan rakentuminen

- Euroopan aluekehitysrahaston ja Pirkanmaan liiton rahoittamana hankkeena vuosien 2011-2014 aikana
- Kasvien hankinta yhteistyössä erilaisten yhdistysten kanssa, esim. Maatiainen, Hyötykasviyhdistys, luonnonsuojeluliiton paikallisyhdistykset, paikalliset perinneyhdistykset, Ruususeura, Marttojen paikallisyhdistykset... 2011-2013
- Pihan rakenteet teetetty urakoitsijalla 2012-2014
- Kasvit istutettu hankkeen omana työnä 2013-2014
- Koekäyttöä erilaisten käyttäjäryhmien kanssa 2013-2014

Perinnepihan sijainti

- Ahlmanin ammattiopisto Tampereella, vain 5 km Keskustorilta

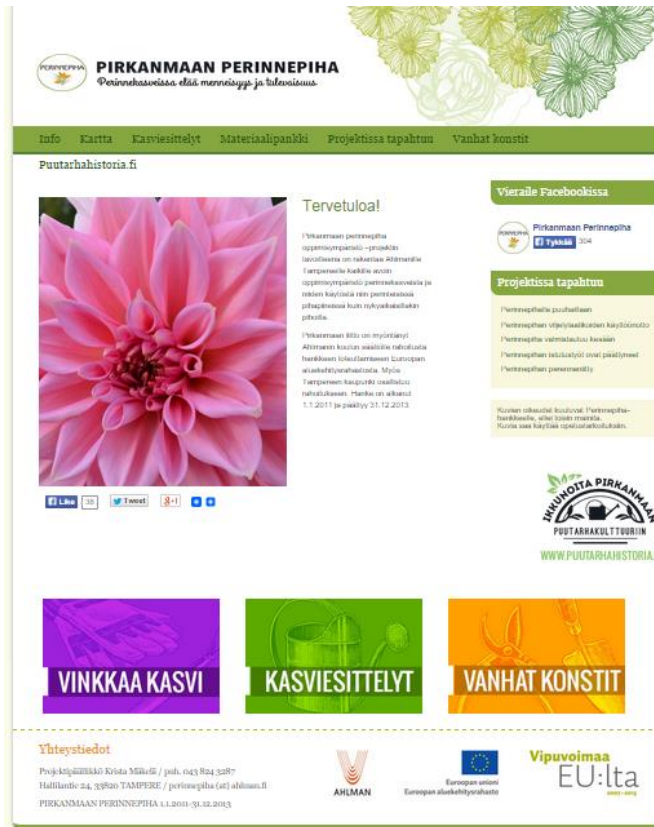

Perinnepihan tilat

Perinnepiha verkossa

- Kaksi verkkosivustoa
 - Kasvitietoa ja vanhoja puutarhakonsteja: <http://perinnepiha.fi/>
 - Pirkanmaalaista puutarhahistoriaa: <http://puutarhahistoria.fi/>

Opasteet pihalla

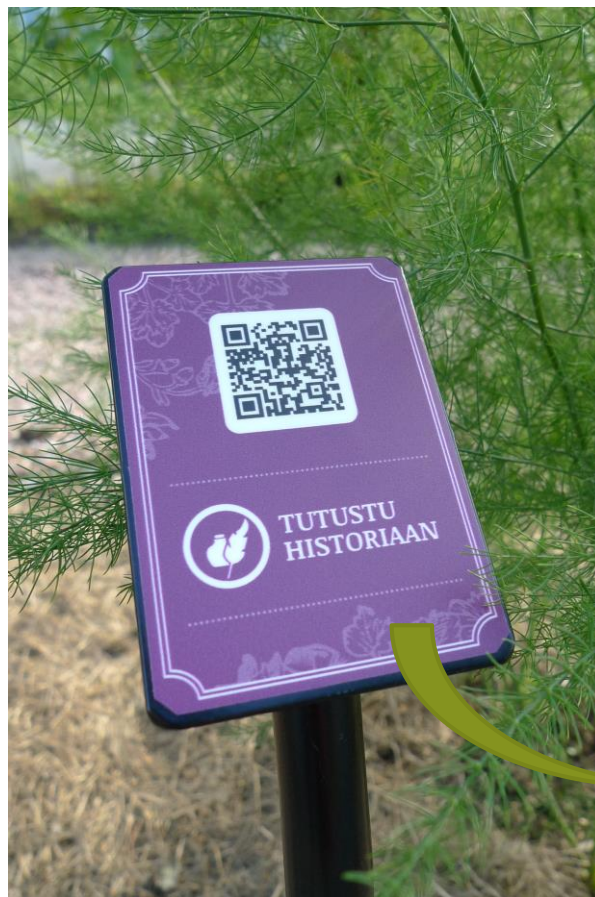
- Yleisopaste
- Paperiesite
- Tietokyltit
- Nimikyltit
- Qr-koodit

Linkit historiaan

<http://puutarhahistoria.fi/henkilot/pehr-adrian-gadd/>

TIETOA PERINNEPIHASTA

PERINNEPIHAN KARTTA

PUUTARHAHISTORIA

HENKILÖT

Pehr Adrian Gadd

Hans Henrik Boije

Karl Johan Gauffin

Aksel Enberg

Herman Adolf Printz

Kalle Linnusmäki

Emil Wikström

TERVETULOA
PERINNEPIHALLE

Pehr Adrian Gadd

Turun akatemian professori Pehr Adrian Gadd (1727 – 1797) syntyi Pirkkalan Kaarilassa, joka sijaitsee nykyisen Tampereen alueella, ja aloitti luonnontieteen, fysiikan ja logiikan opinnot Turun akatemiassa 1742. Opintojensa jälkeen hän toimi akatemian tutkijana kartoittaen muun muassa Lounais-Suomen saariston raaka-ainevaroja. Eräs hänen päätehtävistään oli etsiä tekstiilien värjäämiseen sopivia kasveja, joita tarvittiin Ruotsin villakangasteollisuudessa.

Gadd nimitettiin kemian, fysiikan ja talousopin professoriksi Turun akatemiaan 1762 ja samana vuonna myös Suomen "plantaasitirehtööriksi" eli istutustoimen johtajaksi. Hyödyn aikakauden taloudellisten pyrkimysten hengessä hän sai tehtäväkseen tutkia, mitkä ulkomaista alkuperää olevat viljelykasvit menestyisivät Suomessa sekä edistää niiden viljelyä kansan parissa.

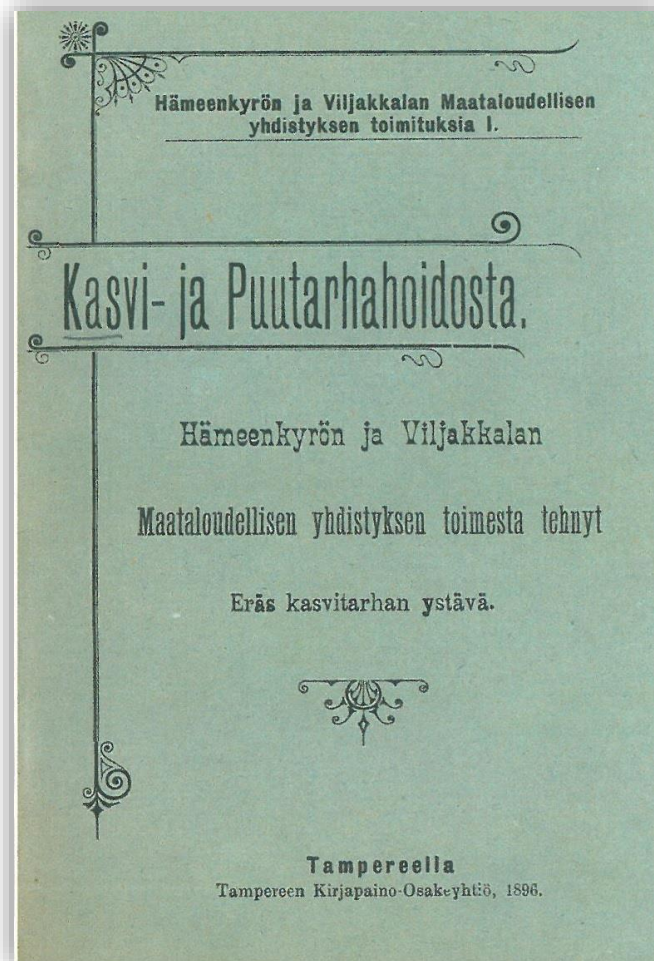
Gadd perusti koepuutarhan sekä Turkuun että kotitalalleen Kaarilaan ja kokeili satojen eri kasvien viljelyä. Tavoitteena oli löytää kestäviä väri-, lääke- ja ravintokasveja sekä puulajeja, joiden puuaines soveltuisi puusepäntöiden raaka-aineeksi. Hedelmätarhassaan tutkija viljeli eri omenapuulajikkeiden lisäksi luumu-, päärynä-, kirsikka- ja valkomulperipuita. Juuresten ja vihannesten ohella Gadd viljeli menestyksellisesti myös tomaatteja – ei kuitenkaan ravinnoksi vaan liiman raaka-aineeksi. Myös kauneusarvoja pidettiin hyödyllisinä, ja niinpä Gadd kasvatti kasvihuoneissaan neilikkoja, amarylliseja, hyasintteja, lumikelloja, tulppaaneja ja liljoja. Gadd oli kiinnostunut myös ruusujen viljelystä, tosin lääkinällisesti käytettävän ruusuveden valmistamista varten. Kasvihuoneessa Gadd kokeili jopa agaven, aloen, oleanterin, opuntiakaktuksen, sitruunan, puuvillan, sokeriruohon ja viikunan kasvatusta.

Gadd suosi kansakieliä latinan sijaan ja halusi tuoda tutkimustuloksensa kansan tietoon. Vuonna 1768 hän julkaisi ensimmäisen suomenkielisen kasvinviljelyoppaan otsikolla Lyhykäinen ja yxikertainen neuvo kuinga krydimaan yrttein kaswannot, Suomen maasa, taittaaan saatetta tuleundumaan. Vihkosessa annetaan ohjeita maustekasvien ja vihannesten viljelyyn:

"Krydimaan yrtit, joita meidän maasa kasvatetaan, ne ovat ruoan ja elannon awuxi tarpeelliset, osittain juurten ja lehtien, osittain palko-kaswandoin ja siemenden tähden. Muutamat näistä uloskytewetään ensin plantuixi, ja sitte istutetaan kaswamaan, enin osa taittaaan myöskin kohta uloskytewettä. Plantui-lawaille kylwetään siemenet Sallatista, Spinatista, Purju, Silleri, Isoppi, Kyndeli, Meirami, Timia, Pärlaka, Pasilika, Solwia, kaikki

Myöhemmin tulossa

- Kuulokuvapolut
 - Vanhat puutarhakonstit
 - Kaunokirjallisuus

Toimintaa vanhuksille

- Liikkuva Perinnepiha viikoittaisilla vierailuilla Koukkuniemen vanhainkodilla ja Vanhusten palvelukeskus Viola-kodilla Tampereella kesällä 2013
- Hyväkuntoiset vanhukset vierailulla Perinnepihalla kesällä 2014 Koukkuniemestä ja Viola-kodilta
- Teemana aistit ja tarinat

Koululaiset perinnepihalla

- Tampereen Rudolf Steiner –koulun puutarhavalinnainen järjestettiin keväällä 2014 Ahlmanilla
- Oppilaat mm. kokosivat perinnepihalla kompostia sekä kylvivät Messukylän lanttua, tehtiin itämiskokeita härkäpavulla

Ajatuksia tulevaan ammattiin

- Takk:n hoiva-avustajaopiskelijat pohtimassa puutarhan yhdistämistä hoitotyöhön
- Yrttikurssilaiset keräämässä ja kuivaamassa kasveja erilaisiksi tuotteiksi
- Puutarhuriopiskelijat ruukuttamassa taimia ja keräämässä siemeniä myyntiin

Lapset puutarhapuuhissa

Tapaus härkäpapu

Kukkajuomaa, leikkiä ja ötököitä

Perinnepihan kasvit eivät ole "vain" kasveja, vaan ne

- Tuovat mukanaan tarinoita, muistoja ja historiaa
- Virittävät aisteja
- Antavat mahdollisuuden opiskella ja opettaa monenlaisia asioita

Tervetuloa tutustumaan!

Ahlmanin ammattiopisto

Hallilantie 24

Tampere

